

STUPANJ SOCIJALNO- EKONOMSKOG RAZVOJA

POJAM RAZVIJENOSTI

- stupanj razvoja se određuje na osnovi kriterija **ekonomskog** i **društvenog razvoja**
- razvijenost se ogleda u životnom standardu, općem blagostanju i ljudskim pravima
- temeljna sastavnica životnog standarda je **prehrana**
- **pozitivne posljedice** razvoja: ekonomski rast i nacionalni napredak, bolja i kvalitetnija opskrba svakodnevnim potrepštinama i bolji oblik upravljanja
- **negativne posljedice** razvoja: povećana nejednakost između bogatih i siromašnih regija, između pojedinih skupina društva, uništavanje lokalnih vrijednosti i kulture, onečišćenje okoliša i ovisnost siromašnih dijelova svijeta o bogatima

EKONOMSKA MJERILA RAZVIJENOSTI

– najčešće korištena ekonomska mjerila razvijenosti su:

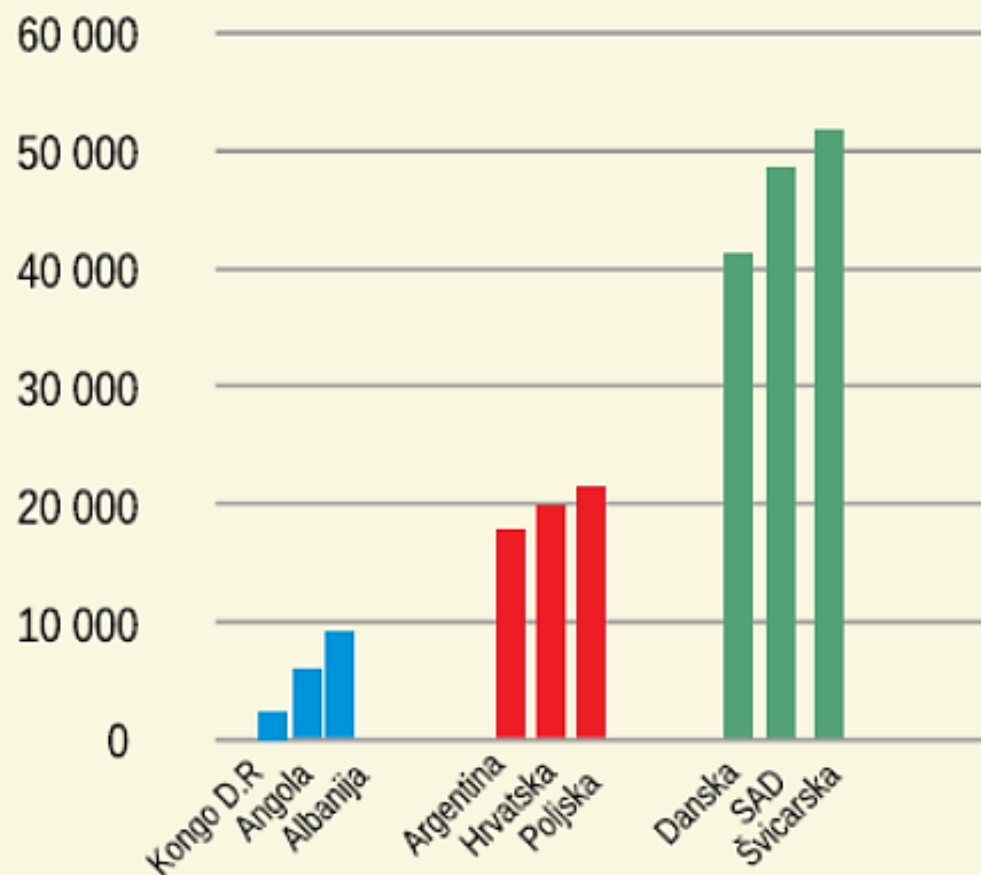
1. **BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (BDP)** – ukupna vrijednost dobara i usluga proizvedenih u jednoj godini (iskazuje se u američkim dolarima - USD)
 - koristi se **BDP/per capita** – BDP podijeljen s brojem stanovnika zemlje
 - nedostatak BDP-a kao mjerila razvijenosti je što **ne ubraja ljudske i prirodne resurse**
2. **NACIONALNI DOHODAK** – kad se od BDP-a oduzme vrijednost **sredstava uložениh u proizvodnju i amortizacija** (zamjena starih sredstava novima)
 - **nacionalni dohodak je novostvorena vrijednost u određenom razdoblju**
 - **nacionalni dohodak po stanovniku** – ND podijeljen s brojem stanovnika

– države s obzirom na nacionalni dohodak (prema Svjetskoj banci):

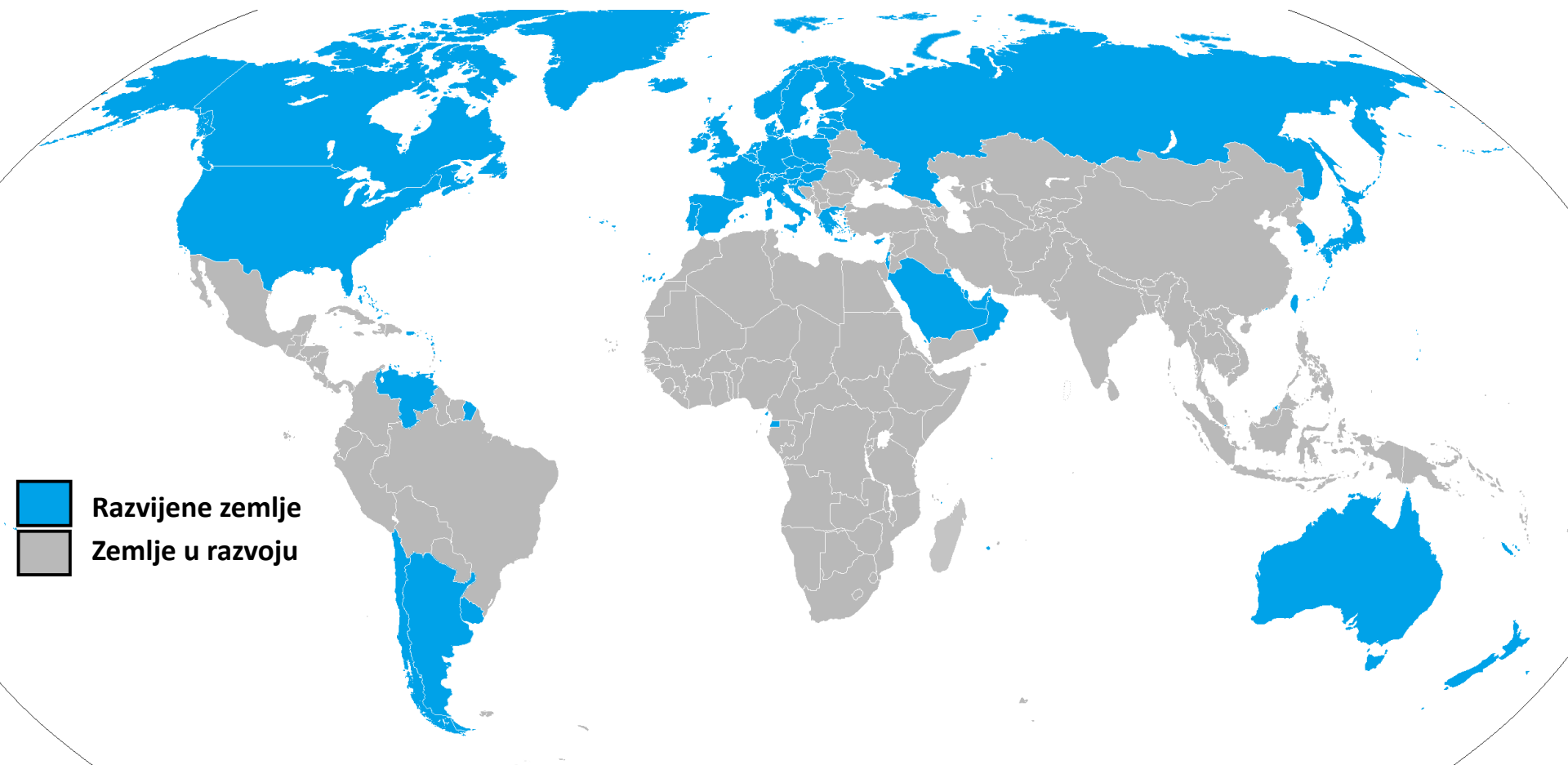
1. države s **visokim dohotkom** – EU, EFTA, SAD, Kanada, Japan i neke države izvoznice nafte
2. države sa **srednjim dohotkom** – podskupine: srednji viši i srednji niži dohodak
3. države s **niskim dohotkom** – Afrika, Latinska Amerika i neke zemlje Azije

u tis. USD

BDP per capita

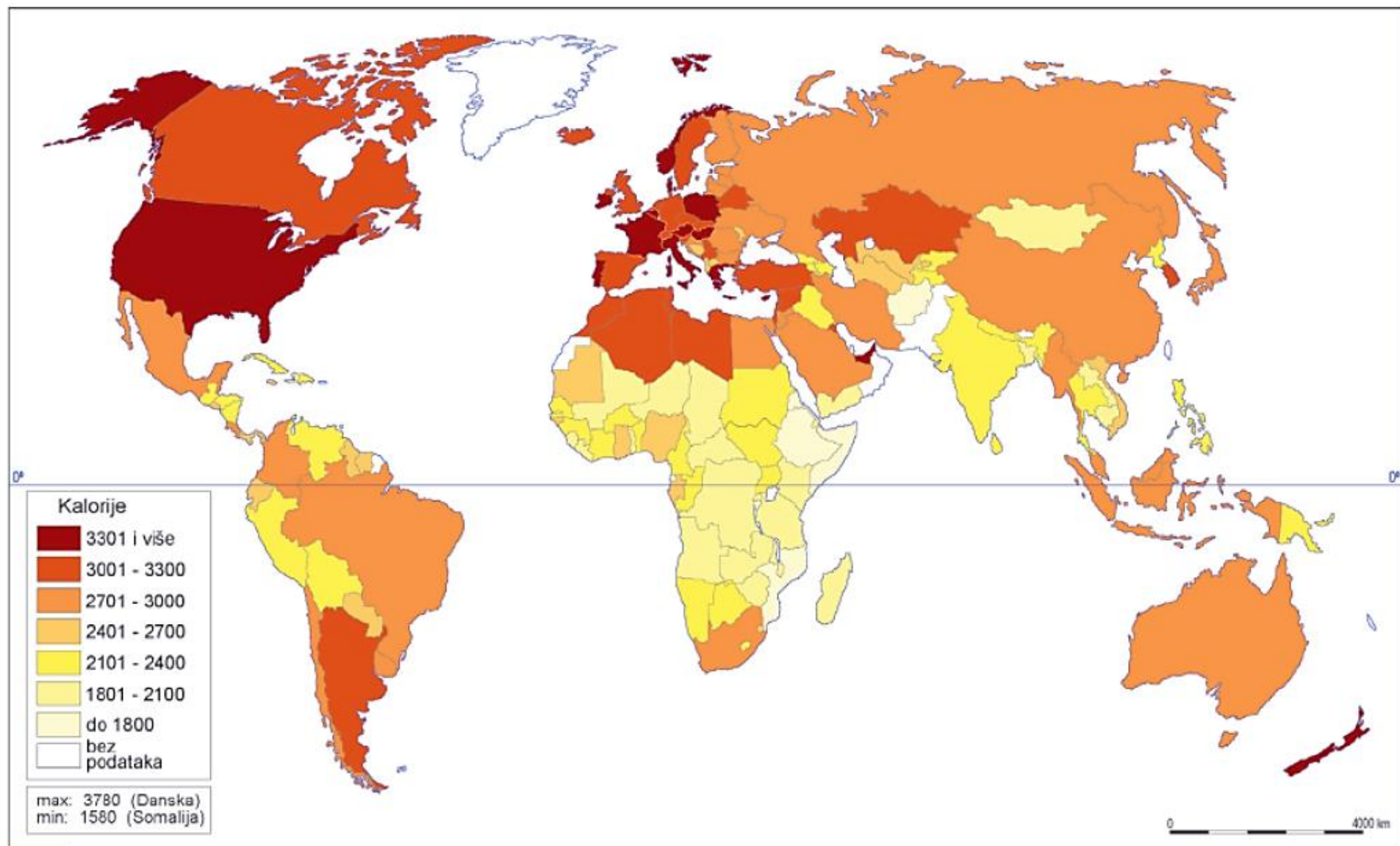
- Zemlje s niskim dohotkom (nerazvijene zemlje)
- Zemlje sa srednjim niskim dohotkom (srednje razvijene zemlje)
- Zemlje s viskim dohotkom (visko razvijene zemlje)

SOCIJALNA MJERILA RAZVIJENOSTI

– socijalni pokazatelji su podatci o:

1. potrošnji energije
2. gustoći prometne mreže
3. broju automobila po stanovniku
4. broju stanovnika na jednog liječnika
5. broju učenika na jednog učitelja
6. broju televizora, mobitela, internetskih priključaka
7. kakvoći okoliša
8. ljudskim pravima
9. prehrani, zdravlju
10. tržištu novina

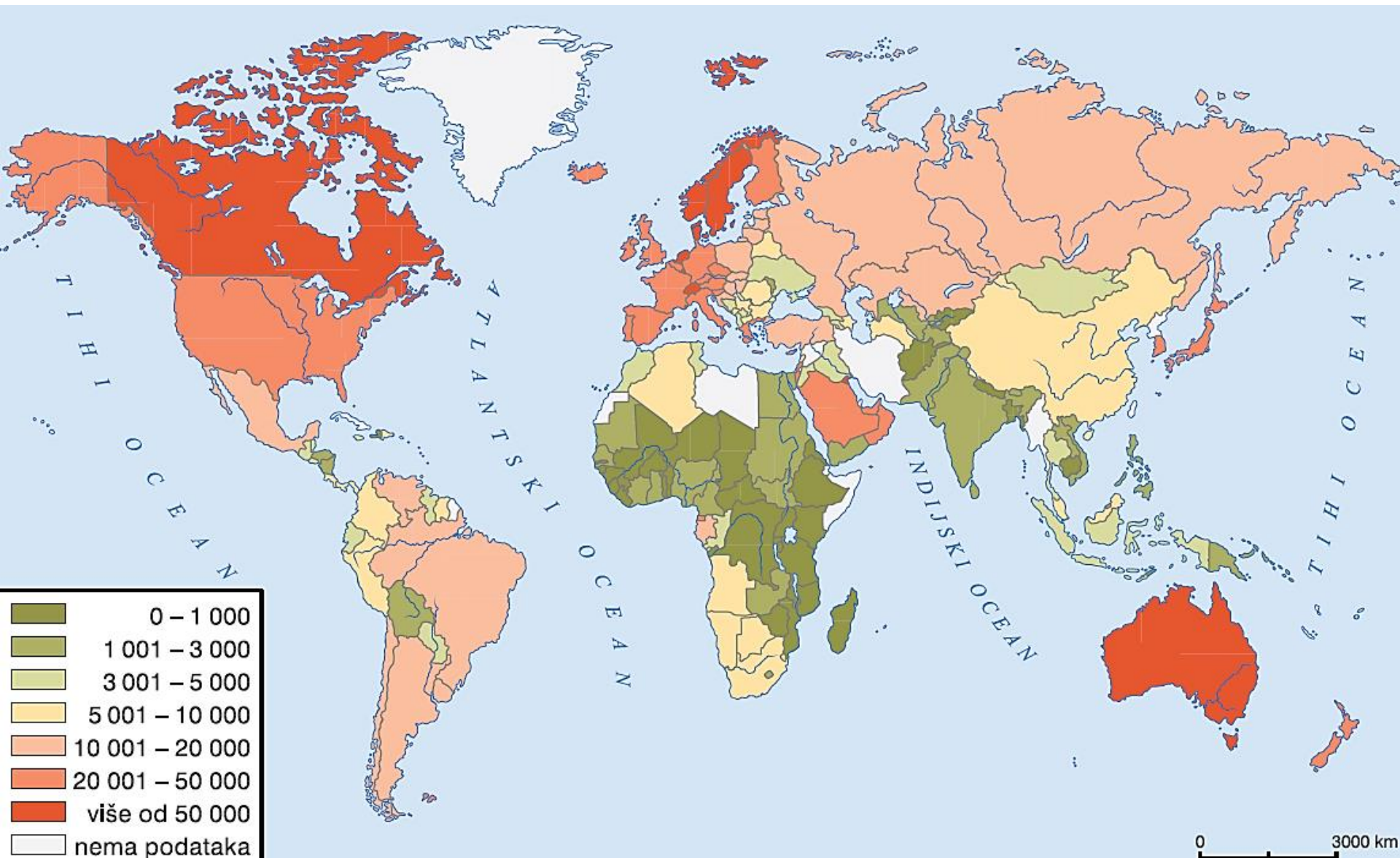

▲ Dnevna potrošnja kalorija početkom 21. stoljeća

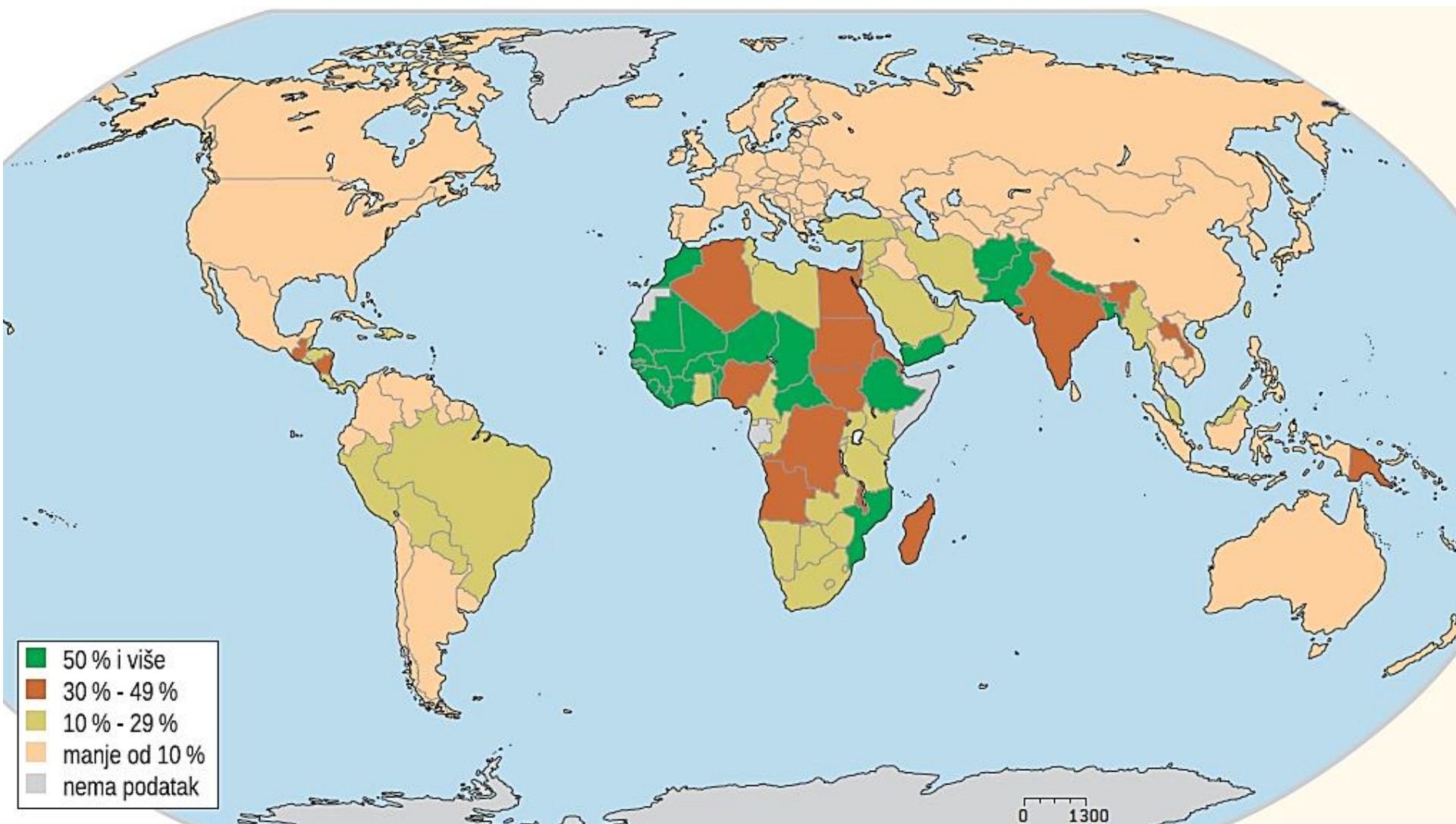
SOCIJALNA MJERILA RAZVIJENOSTI

- **INDEKS DRUŠTVENOG RAZVOJA** (HDI) – izračunava se na temelju triju pokazatelja:
 1. BDP/per capita po paritetu kupovne moći
 2. očekivanom trajanju života
 3. stopi pismenosti i obrazovnoj strukturi stanovništva
- prema ovim pokazateljima države se boduju **od 0,001 do 1** i podijeljene su u 4 skupine: **države s vrlo visokim, visokim, sa srednjim i niskim društvenim razvojem**
 - Hrvatska je posljednja (46.) među državama s vrlo visokim dr. razvojem (prva je Norveška)
- države s visokom stopom HDI-a imaju **niske stope rodности i smrtnosti dojenčadi**, dok zemlje s niskom stopom HDI-a imaju **visoke stope rodности i smrtnosti dojenčadi**

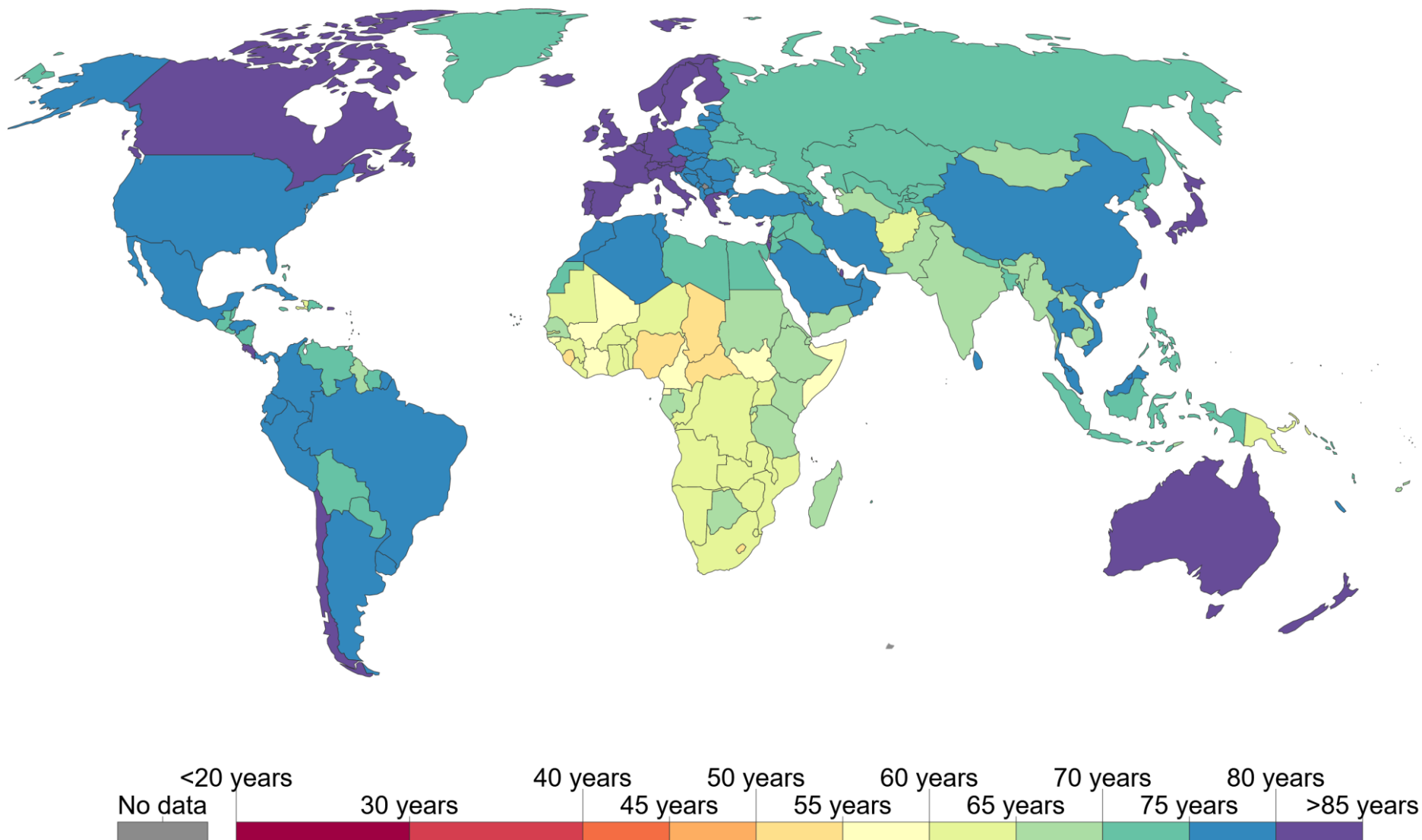
BDP/per capita

Udio nepismenih u zemljama svijeta 2012. godine

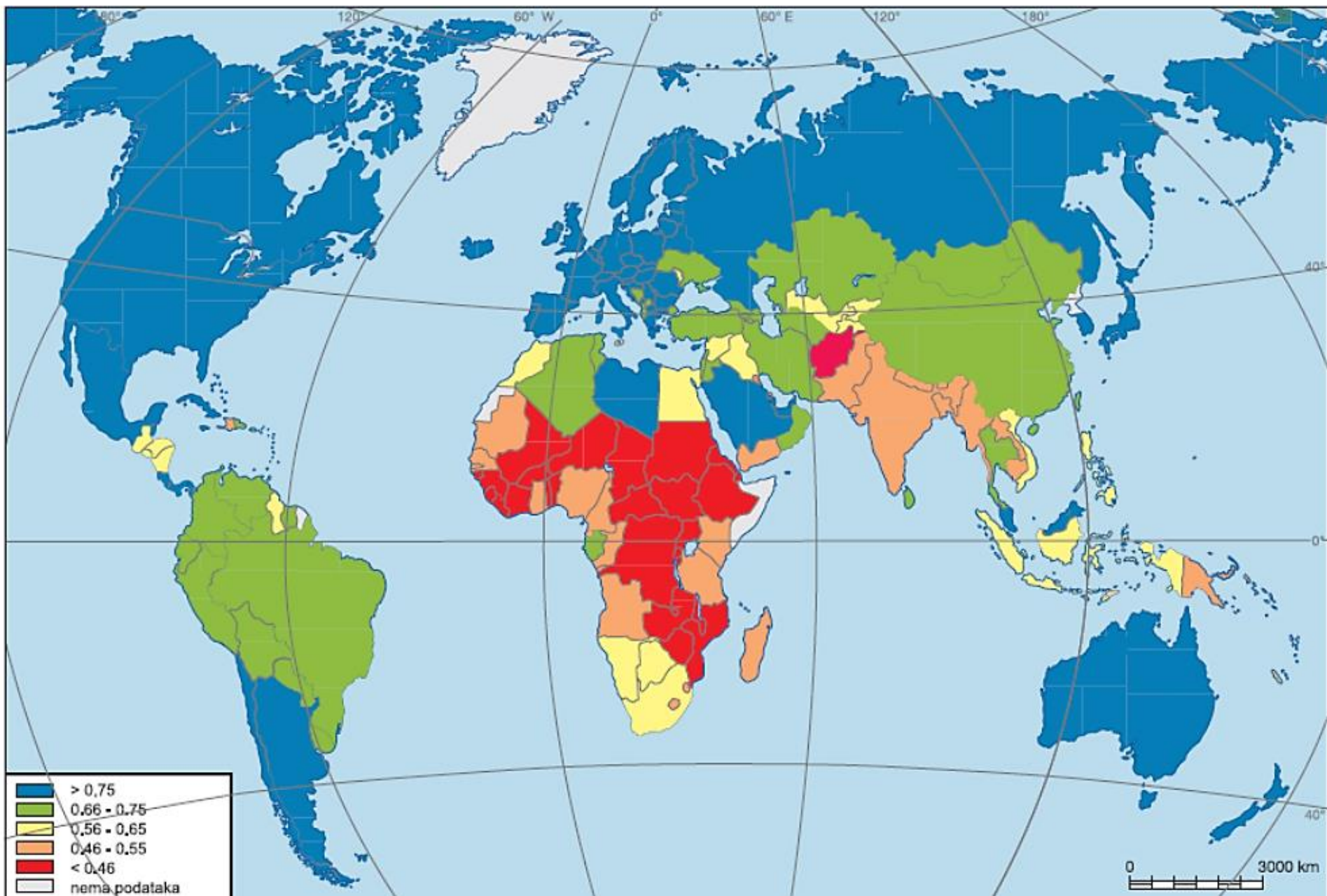
Očekivano trajanje života (2019.)

svjetski prosjek = 71 godinu (2019.)

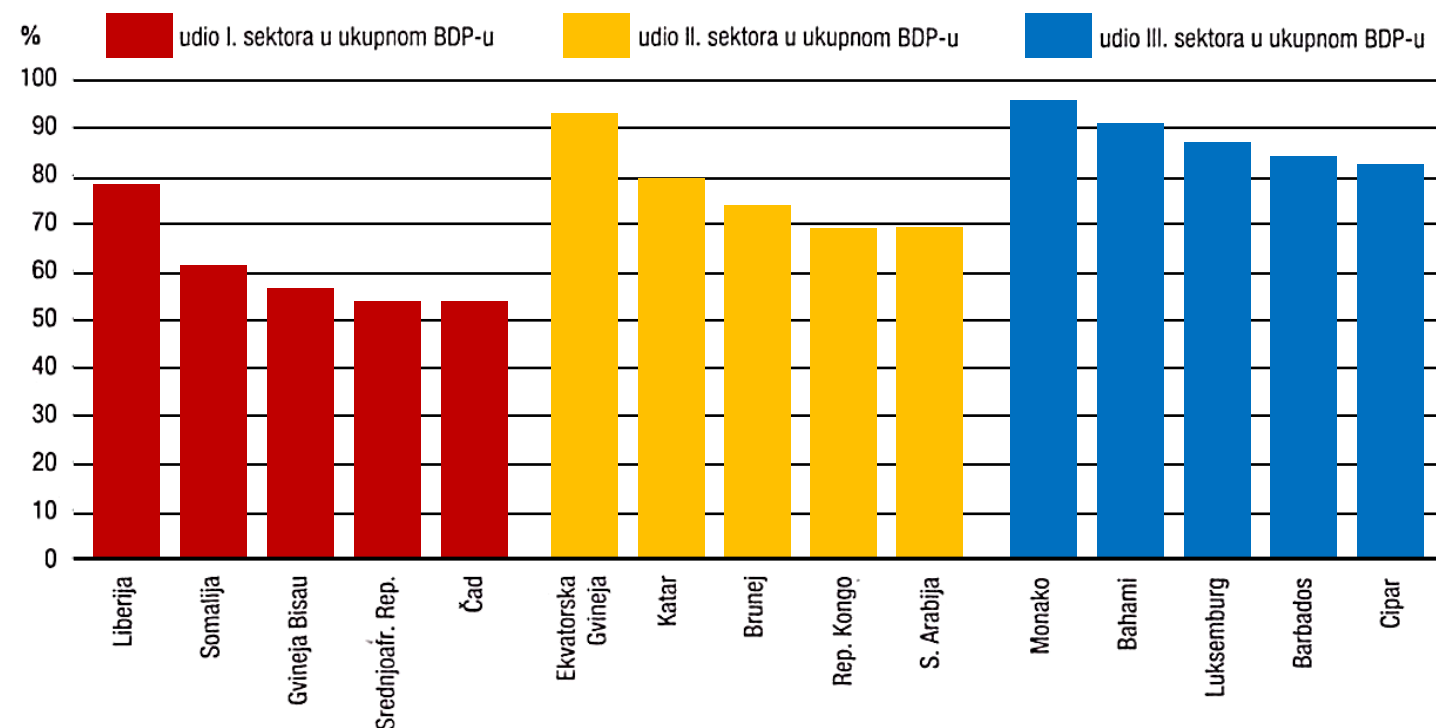
Prostor	Očekivana životna dob		
	Ukupno	muškarci	žene
Svijet ukupno	70	68	72
Afrika	58	56	59
Angloamerika	79	76	81
Latinska Amerika	74	71	77
Azija	70	68	72
Europa	77	73	81
EU	80	77	83
Rusija	69	63	75
Australija i Oceanija	77	75	79
Hrvatska	77	74	80
Visoko razvijene	78	75	81
Više sred. razvijene	68	66	70
Niže sred. razvijene	66	64	68
Nerazvijene	59	58	60

INDEKS DRUŠTVENOG RAZVOJA (HDI)

KRITERIJ EKONOMSKIH FAKTORA

- ekonomsku strukturu stanovništva prema udjelu aktivnog stanovništva u sektorima gospodarskih djelatnosti
- viši udio aktivnog stanovništva u nekom sektoru u udjelu BDP-a pokazuje manju rentabilnost (npr. velik udio radne snage u poljoprivredi)
- tehnološki razvoj oslobađa višak radne snage iz sektora i osigurava rast produktivnosti
 - posljedica neravnoteže zaposlenosti u sektorima je nezaposlenost

veći udio stanovništva u primarnom sektoru pokazatelj je nižeg stupnja razvijenosti